

Gondolatok a Sola Scriptura elvről és a római katolikus hagyományról

Cserháti Mátyás

Bevezetés

Ahhoz, hogy a római katolikus egyház igazolja a vallását, ahhoz az kell, hogy a hagyomány elvét igazolja. Magyarul, igazolnia kell azt, hogy a Biblia értelmezése rá bízott, és hogy egyedül ő tudja helyesen és ellentmondásmentesen értelmeznie a Bibliát. Így ha ez igaz, akkor igazolni tudja az összes tanítását, például az üdvösségről, a purgatóriumról, a szentek és Mária imádatáról, a pápaságról. Ezért állítja a katekizmusának 95. pontjában, hogy az igazság forrásai nemcsak a Szentírás, hanem mellette a hagyományt is figyelembe kell venni a Szentírás értelmezésénél, illetve a saját tanítói hivatalának a tekintélyét. Tertullianust idézve azt állítják, hogy az apostolok utódai egyenes ágot alkot egészen a mai napig, és a római katolikus egyházi hierarchiával folytonos, ezért a Szentírás egyfajta letétemény, ami fölött ő maga rendelkezik, és amelynek egyedül ő lehet a hivatalos magyarázója. A protestantizmus és katolicizmus közti vitában azért van ennek a kérdésnek akkora hangsúlya és fontossága, hogy ezért itt egy külön írásban foglalkozunk ezzel a kérdéssel.

Először is, rendkívül eltévelyedett dolog azt állítani, hogy egyedül a római katolikus egyház rendelkezik a Szentlélekkel, mintha pórázon tartanák, és beidéznék bármikor, amikor dogmatikai kérdésekről van szó. Ehhez hasonlóan rendkívül eltévelyedett dolog azt állítani, hogy a pápa tévedhetetlenül tud nyilatkozni a hit dolgait illetően, mintha valamilyen különös kötődése lenne a Szentlélek a pápához. Ez egyfajta régi eretnekségnek egy formája, ami felütötte a fejét a római katolikus egyházban; ez a montanizmus, ami azt állítja, hogy a Szentlélek csakis egy ember személyéhez kötődik, és csakis ő képes a Szentlélek által ihletett igazságot kijelentenie. Továbbá a gnoszticizmusnak egy különleges formája, mivel a római katolikus egyház azt állítja, hogy valamilyen különleges módon különleges igazság ismeretre tett szert, amelyet csak ő birtokol. Ez a fajta tévelygés nemcsak a római katolikus egyházra korlátozódik: a Hit Gyülekezete azt állítja egyik prédikátoráról, hogy amikor ő megszólal, akkor a Szentlélek igazságait mondja el. A Jehova tanúi is azt állítják, hogy csak is ők tudják tévedhetetlenül magyarázni a Szentírást.

Nemcsak a klérus magyarázhatja hűségesen a Szentírást

Jézus a következőket mondja a Szentlélekről: „A szél fú, a hová akar, és annak zúgását hallod, de nem tudod honnan jő és hová megy” (Jn. 3, 8). Magyarul a Szentlélek Isten, mivel egylényegű az Atyával, szuverén módon azt cselekszi, amit akar, és nem lehet egy bizonyos emberhez, vagy klérus szolgálatához kötni. Péter így beszél a jeruzsálemben lévő sokaságnak pünkösd napján, amikor a Szentlélek kitöltött: „Hanem ez az, ami megmondattott Jóel prófétától: És lesz az utolsó napokban, ezt mondja az Isten, kitöltök az én Lelkemből *minden testre*: és prófétálnak a ti fiaitok és leányaitok, és a ti ifjaitok látásokat látnak, és a ti véneitek álmokat álmodnak. És épen az én *szolgáimra* és az én *szolgálóleányaimra* is kitöltök azokban a napokban az én Lelkemből, és prófétálnak” (ApCsel 2, 16-18). Magyarul Isten egyetemesen kitölti az Ő Szentlelkét mindenkire, mindenki, akár az egyszerű szolgáltatók is megkapják azt a képességeit, hogy Isten dolgait elbeszéljék. Ezt még csak fokozza az a tény, hogy Isten még a hitetleneknek is tud szólni, ahogyan a olvashatjuk Bálám és Bálák esetében. „Amikor Bálám látta, hogy az tetszik az ÚRnak, ha megáldja Izráelt, nem folyamodott többé varázsláshoz, mint azelőtt. A puszta felé fordította arcát, és fölemelte Bálám a tekintetét. Amint meglátta Izráelt törzsenként sátorozni, rászállt az Isten Lelke, példabeszédbe kezdett, és ezt mondta: Így szól Bálám, Beór fia, így szól az a férfi, kinek megnyílt a szeme, így szól, aki hallja Isten mondásait, aki látja a Mindenhatótól kapott

látomást leborulva, de nyitott szemekkel: Mily szépek a te sátraid, Jákób, hajlékaid, ó Izráel!” (4Móz. 4,1-5). Itt arról van szó, hogy Isten népe egyfajta egyetemes papságot alkot (Jel. 1,6), akik az Isten igéjét szölik. Ez nem részleges, hanem egyetemes.

Ellenkezik a logikával, hiszen ahhoz, hogy a Szentírást értelmezzük, ahhoz a gondolati erőinket is mozgósítani kell. A Szentlélek ugyan megihleti az embert a Szentírásnál, de ehhez az ember gondolkodnia kell a dolgokon, hogy megértse Isten mondanivalóját. Márpedig hitetlenek is képesek ha nem is sokat, de valamit megérteniük a Bibliából. Továbbá a hagyomány elv szintén azért logikátlan elv, hiszen azt állítja, hogy ahhoz, hogy a Biblia elsődleges igazságát megértsük, ahhoz egy másodlagos forrásra kell támaszkodnunk (hiszen a római katolikus felfogás is elismeri azt, hogy az ő tanítói hivatalának feladata a Szentírást magyaráznia, *tehát abból kiindulni*); egyházatyáknak, illetve a római katolikus egyházi tanítóhivatalának véleményét figyelembe kell venni ahhoz, hogy a Szentírást megértsük, holott egyszerűbb lenne az elsődleges forrásból meríteni. Sok római katolikus apologéta azt állítja, hogy a protestánsok körkörös érvelést alkalmaznak abban, amikor a Sola Scriptura elvet használják, de itt igazán a római katolikusok azok, akik körkörös érvelést alkalmaznak. Ha feltesszük nekik azt a kérdést, hogy mi van a Bibliában? Azt fogják állítani, hogy az, amit az egyház tanít róla. Magyarul az egyház emberi véleménye fölötté áll az isteni ihletésű Szentírásnak. Mármint a Sola Scriptura elv ezzel szemben azt állítja, hogy sem zsinatok, sem hagyomány, sem pápa, sem semmilyen emberi vélemény nem rendelkezik akkora tekintéllyel, mint maga a Szentírás.

Az igazság megértéséhez való helyes, illetve helytelen hozzáállása

Amikor a római katolikus egyház a hagyományának egyedülálló érvényességét akarja hangoztatni, ezt egyfajta hitetlenségből teszi. Tulajdonképpen azért, mert viszolyog a teológiai tévedésektől. A dogmatikai és tanításbeli egységet hangsúlyozza, mivel tart attól, hogyha tanításbeli különbségek keletkeznének, ez az eretnekséghez vezethet, és így a kárhozathoz is, amit mindenáron el akar kerülni. Ezért állítja, hogy a pápa tévedhetetlen, hiszen ki akar jelölni egyvalakit, akiről azt állítják, hogy amikor ő a hit és erkölcs kérdéseiben nyilatkozik, akkor tévedhetetlenül szól. Csak az a kérdés, hogy ha a pápa a nagy dolgokban tévedhetetlen, akkor nemde azt jelenti, hogy a kis dolgokban is? De a római katolikusok éppen ezért viszakoznak attól a gondolattól, hogy amikor valamit mond, akkor az mindig igaz, csak hogy titokban elhiszik. És miután már tévedhetetlenül nyilatkozatot tett, akkor azt a dogmát lezárják, felülvizsgálhatatlannak nyilvánítják, és innentől kezdve már nyugodtan lehet hinni ebben a dologban, mintha isteni igazság lenne; így biztosan elkerülve a tévedés lehetőségét, mivel a katolikus hívek bizakodnak abban, hogy ha már a pápa, mint az egyház legszakértőbb teológusa kimondta az áment egy bizonyos kérdésre, akkor nincs mit ahhoz hozzátenni.

Ezzel a hozzáállással azonban több gond van. Az egyik, hogy látszólagos bizalmat és megnyugvást kelt a katolikus hívőben. Tudniillik ha az egyházi tanítás dogmatikai fejlődést követ, akkor honnan tudhatjuk, hogy azok a dogmák és hittételek, amit eddig a római katolikus egyház kiokoskodott, elég információt nyújt ahhoz, hogy az üdvösségre eljussunk? És ráadásul mi van akkor, ha egy bizonyos egyházi vélemény egy bizonyos kérdésben megszilárdul, ami ténylegesen tévelygés? Ez pedig egyenesen a kárhozat felé menő útra terel lelkek millióit. Ugyanakkor egyes gondolkodó katolikusok úgy állnak a pápa kijelentéseivel szemben, hogy egyes kérdésekben nem is értenek egyet a pápával, sőt egyes ex katedra kijelentéseivel szemben. De ezt kizárólagosan „engedelmességgel” kell tenni, és magénvéleményként kell azt kezelni, és nem szabad a pápa ellen beszélni. Csak hogy ekkor mivel a logika szabályai szerint egy állítás vagy igaz, vagy hamis (a kettő együtt nem lehet), ez azt logikusan és következetesen azt jelenti, hogy a pápa ex katedra kijelentéseiben kételkedő katolikus nem is

tartja tévedhetetlennek a saját pápáját. Katolikusok milliói is lehetnek ilyenek... Emellett olyan hozzáállást láthatunk emögött, ami hitetlenséget mutat Isten felé. Nem elég az, hogy Isten igazságaival felszínesen foglalkozunk. Nem elég, ha a Bibliában csak egyfajta receptet látunk, ami megmondja nekünk, mit tegyünk. Nem elég, hogy ha papokra bízunk magunkat, és megengedjük, hogy ők mondják meg nekünk, mi legyen, hiszen Jézus üdvözít minket, és nem az egyház. Nem elég rituálékat elvégeznünk, hogy Isten tetszését megnyerjük. A Bibliának nem minden része teljesen egyértelmű. De ez nem azt jelenti, hogy olyan nehezen megérthető, hogy ahhoz csak teológiailag képzett papokra van szükség. Péter csak egyszerű halász volt, és Maga Jézus, az egyszerű ács kinyilatkoztatta az igazságot a világnak. Ez azt jelenti, hogy a Bibliát olvasva Istent Magát kell keresni, Aki a Bibliában hozzánk szól, mivel az az Ő üzenete nekünk. El kell rajta gondolkodni, ki kell kutatni a mélységeit. Ezzel bizonyítjuk Isten iránti valódi szeretetünket, ha az Ő szavait olvassuk. IV. Pius pápa 1559-ben ugyan betiltotta a Biblia szabad olvasását egészen 1897-ig (kérdés, hogy mifajta lélek uralkodik abban az egyházban, ami évszázadokra tiltja a Biblia olvasását, sőt egyidőben üldözte is azt, aki olvasta), de ennek ellentmondva a római katolikus egyház manapság arra bízta az egyház híveit a Biblia olvasására; ezt pedig egyenesen a Reformáció hatására tette. A Reformáció annyira nagy horderejű volt, hogy a római katolikus egyházat is reformokra kényszerítette.

És ebben látjuk a katolikus hagyomány felfogásának a gyengeségét és ellentmondásosságát. Azt állítja, hogy csak ő rendelkezik azzal a joggal, hogy hitelesen magyarázza a Szentírásokat; azt a letéteményt (vagyis depozitumot), amit Jézus Krisztustól kapott; annak ellenére, hogy Jézus ugyan az apostolokra bízta az egyház alapítását (aminek saját Maga a Szegletkője) sehol nem beszél az apostoli utódálsról. A római katolikus egyháznak a tévedésből való félelméből a Szentírást a saját kezébe kapja, hogy úr és gyám legyen fölötte, és ebből kifolyólag tévedhetetlen tantételeket, előírásokat és dogmákat gyárt és tanít. Azért teszi ezt, mert úgy gondolja, hogy a teljes és valódi tiszta igazság kommunikálásához nem elég a Biblia, hanem mellette kell sok pap, püspök és teológus szakvéleménye, hogy az igazságot a hívek felé közvetítsék. Mármint mivel a hagyomány egyenrangúként ki van jelölve a Szentírás mellett, így a letéteményhez máris hozzáadtak, és azt megcsorbították. Egyszerű ezt megérteni: a letéteményt richtig csorbítani fogják, ha ahhoz hozzáadnak. Ez a cselekedet viszont elveszi majd méltó büntetését (Jel. 22,19).

Rómának a letétemény birtoklásának kettős kritériuma megbukik

A római katolikus egyház szerint a Biblia nem minden igazságot tartalmaz, amit Jézus valaha mondott, továbbá azt állítják, hogy az igazságnak vannak olyan elemei, amelyek a Szentíráson kívül adódtak le az egyházban egy egyházi szájbéli hagyomány által. Azonban az az érdekes, hogy a római katolikusok viszont nem is tudják megjelölni azokat a forrásokat, amelyek ezt a hagyományt alkotják. Egyesek azt mondják, hogy a hagyomány Jézusnak a Bibliában le nem írt mondásai voltak. Mások pedig a hagyományt az egyházatyákban jelölik meg. Mások megint azt állítják, hogy a hagyomány az egyház történelme során fejlődik fokozatosan, és egy idő után kikristályosodik. Ez azért érdekes, mivel azon is el lehet vitatkozni, hogy például az egyes egyházatyák hogyan is értettek bizonyos tantételeket vagy dogmákat (mint éppen az igazság forrásának kérdése! – így minek maradni az egyházatyáknál, ha ott a Szentírás?). A római katolikus egyház szerint a részegyházainak lehetnek bizonyos részegyházai, amelyeket viszont vissza lehet utasítani, és nem egyenrangúak a fő hagyománnyal. Márpedig, ha a hagyományuk annyira fontos igazságforrás a hagyomány, akkor miért nem voltak képesek 2000 után sem meghatározni legalább azt, hogy mi tartozik bele? Vagy mitől függ az, hogy valakit egyházatyának tekintenek? Éspedig mi a különbség egy részegyház és a főegyház között? Miért lehet a részt semmisnek

nyilvánítani, a főhagyományt pedig érvényesnek mondani? Miért alakulnak ki újabb és újabb dogmák, ha ugyanis a római katolikus egyház azt állítja, hogy azt őrzi, amit Jézustól kapott letéteményben? Ilyen új tanítások például Mária szűztől való születése és mennybemenetele, a szűz Mária tisztelete, maga a pápa tévedhetetlenségének dogmája 1870-ben, illetve a purgatórium tana. Ez olyan, mint amikor a Jehova tanúi állandóan újabb és újabb tanításokat kapnak. „hogya többé ne legyünk kiskorúak, akik mindenféle tanítás szelében ide-oda hányódnak és sodródnak az emberek csalásától, tévútra csábító ravaszságától” (Ef. 4,14). „Mindenekelőtt pedig, testvéreim, ne esküdjete se az égre, se a földre, se más egyébre. Hanem legyen a ti igenetek igen és a ti nemetek nem, hogy ítélet alá ne essetek.” (Jak. 5,12). Ehhez képest a Reformáció egyházainak a hitvallásai 400 éven keresztül pedig ezzel szemben gyakorlatilag nem változtak meg.

Maga Rómának az a kettős kritériuma (hogy apostoli folytonosság van az ősegyház között és öközte, valamint, hogy az ő tanításai egyeznek a Szentírás mondanivalójával), hogy ő a Szentírás letéteményese történelmileg is megbukik. A római katolikus történelme során számos pápa és ellenpápa támadt egymásra, és kiátkozta egymást, eretneknek mondván a másikat. Egyidőben több pápa is jelen volt. Liberius pápát meg lehetne említeni, aki az arianizmus eretnekségét elfogadta, miszerint Jézus csak teremtmény volt. Liberius még egyetértett Atanáziosz kiátkozásával, aki az ellenkezőjét tanította. A római klérus Liberius helyébe II. Félixet szavazták meg, aki maga ariánus volt, miután Liberius-t a császár menesztette. Emellett Zosimus pápa a pelagianizmust felkarolta, és Augustinust pedig elítélte, amikor ő Pelagiust elítélte. Ennek ellenére amikor az észak-afrikai egyházak zsinatot tartottak és Pelagiust elítélték, így Zosimus pápa az ő hatásukra megváltoztatta a „tévedhetetlen” véleményét. Világos, hogy ebben a korban a pápának nem tulajdonítottak tévedhetetlenséget. A pápáknak ezen tévelygései a mai napig is folytatódtak, amikor II. János Pál és XVI. Benedek pápák a muzulmán vallással felvette a kapcsolatot az ökumené kérdésében, holott II. Orbán egy egyházi zsinat végén azt mondta, hogy aki részt vesz a keresztes háborúkban, és út közben vagy idegen földönj elesnek, azok elnyerik bűneik azonnali feloldását. Ez egy rendkívüli ellenséges hozzáállást jelent a muzulmánokkal szemben. Manapság pedig II. János Pál pápa így beszél Allah-ról és az iszlámról: „Velünk együtt ugyanazt az irgalmas Istent magasztalják, aki az emberiség Bírója lesz az utolsó napon.” Ez egyfajta nyilatkozat a közös hitről. Itt II. János Pál pápa tudhatta jól, hogy ha így nyilatkozik, akkor ez úgy tűnhet fel egyes muzulmánok szemében, mintha Allah-ot elismerné istennek, és nem fordítva. Tudniillik a muzulmánok rendkívül keményen tartják magukat ahhoz, hogy „egy az Isten és Mohammed az ő prófétája”. Ezzel azonban a volt pápa a Szentháromságot tagadja meg, mivel a muzulmánok szerint Isten egy. Ennyi és ekkora mértékű tévedések és zűrzavar biztosan nem lehet a Szentlélek munkája, Aki egyenes úton vezet a hívőt, és a teljes igazságra vezet (Jn. 16,13). Sőt, az is kérdés, hogy ha sok pápa rendkívüli bűnös dolgokat követett el az életében, például kereszteshadjáratokat indítottak, inkvizíciót indítottak hitetlenek ellen, paráznák voltak, a politikai hatalom után éheztek, akkor miért mondanánk ezekre az emberekre, hogy hívő keresztyének voltak? Egyesek a pápák dolgait nem a Szentlélek munkájának mondták, hanem a Sátán műveinek.

Egyes római katolikusok úgy reagálhatnának erre, hogy ezen kijelentések nem „ex katedra” történt, amikor is a pápa beül a tanítói székébe, hogy a hit és erkölcs kérdésében nyilatkozzon. Ez egyrészt a montanista eretnekségnek egy formája, hiszen a Szentlelket egy bizonyos emberhez és egy bizonyos székhez kötjük, ahol a hit és erkölcs nevében bármit nyilatkozhatna a pápa. De magától értetődik a kérdés: Ha a pápák a kis kérdésekben tévednek, akkor mi van a nagy kérdésekkel? Jézus példázata szerint: „Ura így szólt hozzá: Jól van, jó és hű szolgám, *a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára!*” (Mt. 25,23). De hogy lássunk is egy példát arra amikor a pápák illetve a zsinatok egymásnak ténylegesen ellentmondtak, megemlíthetjük azt az esetet, amikor a konstanci zsinaton

eldöntötték, hogy 3 egymással viaskodó ellenpápa lemondjon (ez önmagában is érdekes, hogy hogy van az, hogy nem tudták tévedhetetlenül kiválasztani a valódi pápát). Ez a zsinat kimondta, hogy az egyházi zsinatok tekintélye nagyobb a pápa tekintélyénél. Ezt V. Martin pápa hivatalosan elfogadta. 1431-ben összejött a bázeli zsinat, noha IV. Eugéniusz több pápai bullát adott ki arra, hogy ezt megakadályozza. Később azonban ezeket visszavonta, és elismerte a konstanci zsinat végzéseit. IX. Piusz pápa pedig 1870-ben a konstanci zsinat, V. Martin, és IV. Eugéniusz végzéseit pedig semmisnek tekintette azáltal, hogy a pápa tekintélyét a zsinat fölé helyezte. Ezt még fokozta, amikor XII. Piusz Mária mennybemenetelét hivatalos dogmának nyilvánította ki a zsinat engedélye nélkül. Ha egy másik példát is meg akarunk említeni, idézhetnénk Jeromostól, aki a következőket mondott a kánonról: „Amit a Megváltó mondott, azt bizonyára le volt írva, és ée lett írva. Hol volt leírva? A Septuaginta nem tartalmazza, és az egyház nem ismeri el az apokrifeket. Így a zsidók könyvéhez vissza kell mennünk, ami azon idézetek gyűjteménye, amit az Úr kimondott, és amit az apostolok idéznek. Az egyház ugyan olvassa Juditot, Tóbiást és a Makkabeusok könyveit, de nem tartja azokat kánoninak.”. Világos, hogy Jeromos egyszerű módon felsorolja azon könyveket, amelyek nincsenek a kánonban. Ezzel szemben a nagyon is hivatalos tridenti zsinat kánoninak tekinti ezen könyveket. Így az egyház önmagával került ellentétbe.

A római katolikusoknak az apostoli folytonosságra vonatkozó másik érvük is megdől, miszerint apostoli folytonosság volt az apostolok korától kezdve napjainkig. Apostoli utódlásról nem olvasunk sehol a Bibliában. Sem Péter, sem Pál nem hagyott utódot az ősegyházban. Sőt, a középkori pápák és ellenpápák harca révén teljesen össze lett keveredve, hogy melyik püspöknek melyik papja van hivatalosan megszentelve, akiből majd pápa lehetne. Ez ahhoz a helyzethez hasonlít, amikor a zsidók sem tudják megmondani saját maguk sem, hogy melyikük lévita, vagyis papi származású. Olvashatunk arról, hogy Péter milyen rendelkezéseket ad ki, miután meghal: „Ezért ezekre mindig emlékeztetni foglak titeket, bár ismeritek mindezt, és a közöttünk jelenlévő igazságban szilárdak vagytok. De helyesnek tartom, hogy míg ebben a földi porsátorban vagyok, emlékeztetéssel ébresztgesselek titeket. Mert tudom, hogy hamar leteszem porsátoromat, amint a mi Urunk Jézus Krisztus is kijelentette nekem. Igyekszem azonban, hogy elköltözésem után is mindig megemlékezhesetek ezekről.” (2Pt. 1,12-15). Itt remek alkalmá lett volna elmondania, hogy utódjául Linus-t nevezi ki. Erről azonban nem olvasunk. Linus neve nincs is benne a Bibliában, holott Péter és Pál többször hivatkoznak ismerőseikre, amikor beveztik vagy bezárják leveleiket. A római katolikus hagyomány csak úgy tartja, hogy Linus volt Péter utódja. Ebből azután azt vezetik le, hogy mivel Péternek Linuson keresztül utódai voltak, ezzel alá lehet támasztani az apostoli utódlást és az egyházi tekintélyt és a hagyományukat. Ez viszont körkörös érvelés. Az apostoli kor munkája a Jézustól átvett igazságok rögzítése volt: „Ez az a tanítvány, aki bizonyosságot tesz ezekről, és megírta ezeket, és tudjuk, hogy igaz az ő bizonyágtétele.” (Jn. 21,24). Az apostolok egyedülállóak voltak. Iréneusz például azt írta, hogy a az apostolokkal ellentétben nem ad ki rendeleteket. Érthető, ha az apostolok munkája alapította az ősegyház fundamentumát: „Mert ráépültetek az apostolok és a próféták alapjára, *a sarokkő pedig maga Krisztus Jézus.*” (Ef. 2,20). Itt nem arról van szó, hogy az alapokat ismét újra és újra le kellene fektetni, apostoli utódlás révén.

Maga a római katolikus pápaság is átesett egyfajta történelmi fejlődésen, ami arra utal, hogy nem valódi az „apostolinak” mondott folytonosság Péterrel. A keresztyénség korai századaiban ugyanis az egyházi szerveződés semmilyen mértékben nem hasonlít a római katolikus pápaságra. Fokozatosan alakult ki az, hogy például egy város püspöke felelt több, az adott városban lévő egyházközségért. Holott a Bibliában a presbiter és a püspök szavak egymással kicserélhetők voltak. Figyeljük meg a következő igeverset: „Pál és Timóteus, Krisztus Jézus szolgál, mindazoknak a Krisztus Jézusban hívó szenteknek, akik Filippiben

vannak, *püspökeikkel* és diakónusaikkal együtt.” (Fil. 1,1). Ezek szerint Filippi városában több püspök volt jelen a gyülekezetben. Ezek után az egyház egyre jobban hierarchizálódott egyre több hatalmi harc közepette. Először I. Nagy Leó szállt síkra a pápaság eszméje mellett, de ekkor nem rendelkezett semmiféle tévedhetetlenséggel, és a zsinatoknak alá volt rendelve. A 6.-7. század környékén történt az, hogy eleinte Konstancinápolyi János követelte magának az egyház egyetemes fejének címét. 606-ban lett III. Bonifác az első római katolikus pápa. 858-ben I. Miklós pápa szilárdította meg a hatalmát római katolikus történészek által is elismert hamisítással, amit a pseudo-izidóri dekrétumoknak nevezik. Ez az egyháztörténelemnek egy bizonyított hamisítása, amelyben elvileg Rómának adják át az egyházi hatalmat. Ezek után VII. Gergely és Gratianus pápákkal az egyház hatalmát olyan módon szilárdították meg, hogy még a világi szféra fölött is uralkodott, kijelentve, hogy például senki nem ítélkezhet a pápa fölött, és hogy az állam nem avatkozhat be az egyház ügyeibe. „ahogyan Krisztus is feje az egyháznak,” (Ef. 5,23). Semmilyen ember ne legyen király a másik fölött az egyházban, mivel a testvériség egyenlőséget is jelent. Erre mondhatnák a római katolikusok, hogy a pápa ugyan fej, de Jézus még nála is nagyobb fej. Ez pedig a gyakorlaton nincs így, ha azt vesszük, hogy a római katolikus papsági hierarchia mennyi mindent határoz meg az egyházban a maga rendeleteivel.

„Összegyűltek azért Izráel vénei, és elmentek Sámuelhez Rámába. Ezt mondták neki: Te már megöregedtél, fiaid pedig nem a te utadon járnak. Tégy valakit királyunkká, hogy ő bíraskodjék fölöttünk, ahogyan az minden népnél szokás! Sámuel azonban rosszállotta, hogy ezt mondták: Adj nekünk királyt, hogy bíraskodjék fölöttünk! És imádkozott Sámuel az ÚRhoz. Az ÚR pedig ezt mondta Sámuelnek: Hallgass a nép szavára mindenben, amit mondanak, mert nem téged vetettek meg, hanem engem vetettek meg, hogy ne legyek a királyuk. Veled is ugyanúgy cselekszenek, ahogyan velem cselekedtek, mióta kihoztam őket Egyiptomból, mindmáig: elhagytak, és más isteneknek szolgáltak. Hallgass tehát a szavukra, de szigorúan figyelmeztess őket, és mondd meg nekik, hogy mi lesz a király joga, aki uralkodni fog felettük.” (1Sám. 8,4-9).

Ha ugyanis a keresztyének megvoltak az első századokban az egyszerű gyülekezeti szerveződéssel, mi szükség volt egyáltalán egy nagy papi hierarchiára, ami egyfajta uralkodó réteggént jelent meg az egyházban? Az egyházi hierarchiában Isten ítéletét láthatjuk, ahogyan 1870-ben a Szent Péter bazilikára teljes sötétség borult, amikor ugyanis a pápai tévedhetetlenség dogmáját kihirdették...

A szenthagyományra hivatkozás ellentmondásai

Ha Róma már kimondta, hogy az igazság forrása háromrétű (a Szentírás, a hagyomány, illetve az egyházi tanítóhivatal tekintélye), ez azt jelenti, hogy ha a hagyomány tényleg megáll önmagában, akkor egyrészt nem szabad sem önmagában ellentmondást tartalmaznia, sem ellentmondania a Szentírásnak. Mivel azt állítja a római katolikus egyház, hogy minden igazság a saját egyházán belül hűségesen és torzítás nélkül átadódik az évszázadok folyamán, és ezt a Szentlélek munkájának tulajdonítja, *egyetlen ellentmondás kimutatása már végzetes*, hiszen az Istenben nem található hamisság, vagy a változásnak árnyéka sem (Jak. 1,17; Zsid. 13,8). Így a római katolikus egyházra az az irigylésre nem méltó feladat hárul, hogy ezt kimutassa az összes tantételeiben, amit a hagyományából vezet le. Már beláttuk néhány példán keresztül, hogy a hagyomány önellentmondásos. Azzal, hogy emberi véleményeket kötelezően elfogadandónak minősítve hozzáadják a Szentíráshoz, várható, hogy ebből rengeteg zűrzavar keletkezzen. Ha ugyanis a római katolikus hagyomány tanítása és a Biblia tanítása olyannyira egybehangzó lenne, akkor legalább hasonlítanának egymásra, mint az édestestvérek. De azt látjuk például, hogy a pápaságra, a purgatóriumra (amit mellel az ortodox nem vallanak), illetve Mária mennybemenetelének dogmáját illetően nincsen bibliai

bizonyíték. És felmerül az a kérdés is, hogy ha hasonlítana is a római katolikus hagyomány a Szentírásban foglaltakkal, akkor miért is lenne szükség hagyományra, ha ugyanis mindent kétszer mond el, mindent kétszer mond el.

De vehetünk még egy példát, amikor a római katolikus hagyomány felfogás ellentmond a Szentírásnak éppen a hagyományt illetően: az Apostolok Cselekedeteinek 15. fejezetében Péter és az apostolok az Antiókhában, Siriában és Ciliciában élő hívőknek ad át rendeletet. Ezt a római katolikusok úgy szokták magyarázni, hogy ez bizonyíték arra, hogy egy egyházi vezetőnek engedelmeskedni kell, amikor kiad egy rendeletet. De olvassuk is el, mi áll ebben a rendeletben: „Hogy tartózkodjatok a bálványoknak áldozott dolgoktól, a vértől, a fűlvaholt állattól és a paráznaságtól; melyektől ha megóvjátok magatokat, jól lesz dolgotok. Legyetek egészségben!” (ApCsel 15,29). Magyarul ha a római katolikus hagyomány igaz lenne, akkor ezek szerint Péter és az apostolok kiadnak egy olyan rendeletet, miszerint a hívőknek tartaniuk kellene mindenféle vértől, még Jézus véréből is, amivé a misebor átváltozik, és ami eltörli a bocsánatos bűnöket és megóv a halálos bűnöktől (KEK 1393-5). Annak ellenére, hogy ez lehet, hogy gyakorlati rendelkezés volt, tudhatjuk, hogy az antiókhiai, siriai, illetve ciliciai hívők ennek hatására nem nyúlnak a vérhez, így nem élvezhetnél elviekben az eukarisztia áldásait, amivel kultikus-ceremoniális körülmények között éltek volna. Ők miért lettek volna különbek?

A római katolikus egyház másik fő érve a hagyomány mellett az, hogy a saját hagyományának egysége szembenáll a protestánsoknak a többféleségével. Azt állítja, hogy mivel a római katolikus egyház egységes álláspontot képvisel az apostolok korától kezdve, így biztosan az igazság birtokában van. Így ezért óvakodjunk attól, amikor a római katolikus egyház az egyházak közti egységet hangoztatja; tudjuk, hogy úgy érti ezt az egységet, hogy az csak a saját berkein belül valósulhat meg. A római katolikus egység azonban csak a látszat, és egy gyenge érv. Tudniillik a kérdés nem az egységről szól, hanem arról, hogy mi az igazság. Ha azonban a római katolikus egyház teológiai „egységét” közelebbről megvizsgáljuk, azt látjuk, hogy ez nagyon felszínes. A különböző katolikus rendek például az évszázadokon keresztül kemény teológiai vitákat folytattak egymással. Manapság pedig örült harc dúl a konzervatív és a liberális katolikusok között. Vagy példának vehetjük azt, hogy mostanában XVI. Benedek eltávolította George Coyne-t, a vatikáni csillagvizsgáló jezsuita vezetőjét, mivel elítélte az intelligens tervezés mozgalmát. Továbbá a római katolikus egyház hagyományával vetekszik a keleti ortodox egyház hagyománya; saját magát azért is nevezi el ortodoxnak, mivel a saját maga hagyományát tartja mérvadónak a római katolikus hagyományával szemben, ami számos helyen tér el, például abban, hogy a Szentlélek az Atyától vagy az Atyától és a Fiútól áradt ki; emellett az ortodoxok Mária örökös szüzességét és a purgatóriumot tagadják, emellett számos liturgikus különbség van a két egyházrendszer között. A római katolikusoknak önmagában az ortodoxokkal ökumenikus egységbe jutni önmagában elég nehéz (bizonyos, a második világháborúban szerb ortodoxok ellen elkövetett atrocitások miatt), de emellett léteznek örmény, siriai, illetve kopt irányzatok is. Csak az a kérdés, hogy a sok nézet és hagyomány között melyik az igazi, és melyik a helyes? Ezért állítják a protestánsok a Sola Scriptura elvét, ami nem azt mondja, hogy csak a Szentírásban megtalálható minden igazság. A Sola Scriptura elv azt állítja, hogy a Szentírás az igazságnak a legfőbb tekintélye, mivel egyedül ezt inspirálta Istent, és ez a bizonyos zsinórmérték, ami segít nekünk bármilyen kérdés eldöntésében.

Ha a hagyományt kellene elfogadni, akkor ez azt jelenti, hogy a zsidó hagyományt kellene elfogadni, hiszen az volt Pál idejében a hivatalos egyház, maga Jézus is rabbi volt. Azt olvassuk az ApCsel 23,4-5-ben, hogy Pál tiszteletben tartja a főpapot, akit korábban megszidalalmazott. Ennek ellenében Jézust hirdette, ami a zsidóknak (vagyis a farizeusok és szadduceusok) ellentmondott, vagyis hogy Ő Maga a Messiás. Pál tehát a reformátorokkal

párhuzamosan visszamentek a Szentíráshoz, hiszen azok Jézust hirdették, és nem a hagyományt.

A Sola Scriptura elv megáll önmagában

Az emberek ösztönösen leírnak mindent. Amikor valamit biztosra akarnak tudni, azt leírják, például telefonszámokat. Próbálkozzunk azzal például, hogy egy egyetemi előadás után jegyzet nélkül menjünk el vizsgázni! Egy kép ugyan ezer szóval egyenértékű, de ugyanakkor a képet többféleképpen lehet értelmezni, és a szó pontos információ tartalommal rendelkezik. Próbálkozzunk azzal, hogy egy üzenetet több emberen keresztül egymás fölébe mondjuk. Biztosra vehetjük, hogy sokkal gyorsabban torzul az üzenet, mint ha leírnák. Az írott szó pedig megmarad anyagi formában későbbi generációk számára. Csodálatra méltó ahogyan például a zsidó írnokok amikor másolták a bibliai iratokat, külön ruhát vettek fel, és külön összeszámolták a másolatok betűinek a számát, hogy azok egyezzenek az eredeti iratével. Érdekes, hogy a római katolikus apológéták ösztönösen érzik azt, hogy a saját hagyomány felfogásukat a Szentírásból bizonyítsák!

Sok római katolikus tévesen úgy képzei, hogy a protestánsok azt mondják a Sola Scriptura elv alapján, hogy minden igazság megvan a Bibliában. A Sola Scriptura elv nem ezt mondja, hanem azt, hogy a Biblia az igazságra nézve az elsődleges tekintély, és nagyobb tekintéllyel rendelkezik, mint a hagyomány vagy a pápa. Jegyezzük meg, hogy a Sola Scriptura elv és a hagyomány egymást kölcsönösen kizárják. Ha az egyik igaz, a másik szükségszerűen hamis. A Sola Scriptura pedig teljesen logikus is:

1. Isten beszéde teljesen igaz.
2. Isten beszéde teljes, vagyis nem szorul kiegészítésre.
3. Hiszen azt jelentené, hogy Isten nem képes Magát úgy kifejezni, hogy azt az emberek értsék is.
4. A Szentírás Istennek írott formába foglalt beszéde.
5. Így a Szentírást nem kell kiegészíteni a hagyománnyal.

A Szentírást nem kell kiegészíteni semmiféle emberi magyarázattal, amit a Szentírással egyenrandúnak mondják ki. Hiszen ha kiegészítésre szorulna, akkor ez azt jelentené, hogy Isten tökéletes beszéde önmagában nem elég. Ezért mondja az Írás, hogy „Mindezeket pedig, testvéreim, értetek alkalmaztam magamra és Apollósra, hogy a mi példánkon tanuljátok meg: *ahhoz tartsa magát az ember, ami meg van írva*, és senki se fuvalkodjék fel az egyik tanítóval dicsekedve a másik ellen.” (1Kor. 4,6). Elég az, ami meg van írva a Szentírásban, és nincsen szükség másodlagos igazságforrásokra, amelyek emberi eredetűek. Jegyezzük meg itt, hogy az külön kérdés, hogy mi tartozik a Szentíráshoz. A kánon kérdését ne tévesszük össze a Sola Scriptura elvével.

Ezen kívül más igék is világosan alátámasztják a Sola Scriptura elvet.

„Mert nem kitalált meséket követve ismertettük meg veletek a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmát és megjelenését, hanem úgy, hogy szemtanúi voltunk isteni fenségének. Mert amikor az Atya Istentől tisztességet és dicsőséget nyert, és ilyen szózatot intézett hozzá a felséges dicsőség: "Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm", ezt a mennyből jött szózatot mi hallottuk, mert együtt voltunk vele a szent hegyen. Ezért egészen bizonyosnak tartjuk a prófétai beszédet, amelyre jól teszitek, ha mint sötét helyen világító lámpásra figyelték, amíg felragyog a nap, és felkel a hajnalcsillag szívetekben. Mindenekelőtt tudnotok kell, hogy az Írás egyetlen prófécija sem ered önkényes magyarázatból, mert *sohasem ember akaratóból származott a prófécia*, hanem a Szentlélektől indítatva szólaltak meg az Istentől küldött emberek.” (2Pt. 1,16-21)

Magyarul az isteni igazság Istentől ered ki, és Jézusban az Ő Fiában jelenik meg. Utána pedig Ő a kiválasztott apostolainak adja a rendelkezéseit, hogy az egyházat megalapítsák. Az utókor feladata pedig a bibliai igazságok őrzése, amit megkaptak. Itt természetesen az igét értelmezni kell és az életünkre alkalmazni, de az igétől semmiképpen eltérni nem lehet. Hagyományok is létrejöhetnek, amelyek az ige magyarázatát szolgálják, de éppen a Sola Scriptura elv az, ami a hagyománnyal szemben azzal az előnnyel rendelkezik, hogy a téves hagyományokat el lehet ejteni. Ezzel szemben ha például a római katolikus egyház kötelező és tévedhetetlen dogmának mond ki valamit, ezzel magát a kárhozát útjára rögzítheti magát azáltal, ha eretnekséget hirdet ki. Éppen ezellen óv a Szentírás. A Sola Scriptura nem vezet relativizmushoz, mivel látjuk, hogy a római katolikus egyházi tanítói hivatalának véleménye is egy a sok közül, ami szintén bibliai bizonyításra szorul, ami megint önmagában a Sola Scriptura elvet bizonyítja.

„Szeretteim, ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, hogy azok az Istentől valók-e, mert sok hamis próféta jött el a világba.” (1Jn. 4,1). Mivel az apostol ezt a levelet a gyülekezetnek írja, így minden hívőt, vagyis az egyetemes papságot arra szűlítja fel, hogy ő saját maga, a saját belátása alapján vizsgálja meg a lelkeket, és azt, amit mondanak, vessék össze a Szentírással. Ezt tették például nagyon lelkiismeretesen a béreaiak (ApCsel 17,10-11). Itt felszólítás van arra, hogy minden hívő a saját maga módján próbálja az igazságot kikutatni, és nem egy egyházi tekintélyt elfogadni.

Legvégül megemlíthetjük az 1Tim. 3,16-ot megemlíthetjük: „A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre; hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.”. A teljes írás ami Istentől van, ami Isten beszéde és Isten igazságát tartalmazza. Ha egyedül ez képes arra, hogy a. megjobbjítsa az embert, b. tökéletesítse az embert, c. minden jó cselekedetre felkészítse, így az a kérdés, hogy akkor miért lenne szükség más igazság forrásra? Látjuk, hogy erre önmagában a Szentírás elégséges.

Referenciák

1. Richard P. Bennett. Római katolicizmus a XXI. században. Prezbiteriánus kiadó. Miskolc. 2006.
2. Sebestyén Jenő. Református Dogmatika. Iránytű kiadó. Budapest, Gödöllő. 1994.
3. William Webster. The church of Rome at the bars of history. The banner of truth trust. Edinburgh, Carlisle. 1995.
4. A római katolikus egyház 1997-es katekizmusa
5. The Authority of Scripture. Dr. John H. Armstrong
6. What Do We Mean By Sola Scriptura? Dr. W. Robert Godfrey.